

༡༡། །འགྲོ་བ་ལྟ་དང་བཅས་པའི་མགོན་སྐྱབས་མཚན་སྐྱེ་བ་མཆིས་པ་སྤྱི་ནོར་ཡལོང་ས་སྐྱབས་མགོན་ཆེན་པོ་
མཚོག་ལ་གྲུས་བྲལ་སྟོན་དུ་བཏང་བའི་ཐོག་ནས་དེ་རིང་འདྲིའི་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ཉིན་མོ་སྤང་ཅེ་ཐེངས་དང་པོ་
དེ་ཚོགས་གནང་གི་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་དེ་ཡང་སྐྱེ་མགོན་གཙོ་བོར་ཕེབས་བསྟན་པ་ Shri Pramodh Kumar Pathak ji,
Additional Sec. Ministry of AYUSH (Govt. of India) དེ་ག་ནང་བཞིན་དམིགས་བསལ་སྐྱེ་མགོན་དཔལ་ལྷན་
འཕྲོད་བསྟེན་བཀའ་རྒྱུན་ཚོས་སྤྱོད་དབང་བྲལ་མཚོག་དམིགས་བསལ་སྐྱེ་མགོན་གསོ་བ་རིག་པའི་སྐྱེ་ཚབ་བརྒྱ་འགྲུར་
མེད་ལགས། གསོ་བ་རིག་པའི་ཚོགས་གཙོ་ Pro. Lobsang Tenzin Rakdho མཚོག་གཞན་ཡང་བྲལ་འབྲེལ་དཔལ་
ལྷན་ཚོགས་གཞིན་མཚོག་གི་ཡི་སྐྱེ་ཚབ་དོན་གཅོད་བཀའ་བྱུང་སྐྱེ་འཕྲོད་ཚུང་དངོས་སྐྱབ་ལགས། སྐྱེ་བཅར་སྐྱེ་སྟོན་
བ་ཨེམ་ཇེ་རྟ་མགོན་ལགས་གཙོ་བོར་འགྲུར་བའི་སྟོན་བ་རྣམ་པ་དང་སྐྱེ་མགོན་ཚང་མ་ལ་ཐོག་མར་དེ་རིང་གསོ་བ་རིག་
པའི་ཉིན་མོའི་མཇུག་སྟོན་དང་པོ་དེ་ལ་མཇུག་ཞིང་བཅེ་བའི་འཚོམས་འདྲི་བཀྲིས་བདེ་ལེགས་ལྷ་རྒྱ་ཡིན། དེ་རིང་ཐོད་ཀྱི་
གསོ་བ་རིག་པའི་དུས་སྟོན་འགོ་བཙུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་དེ་དང་འབྲེལ་ནས་གསོ་བ་རིག་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་ཆེན་
ཐེངས་བྲལ་བ་དེ་ཚོགས་གནང་གི་ཡོད་པེད། གསོ་བ་རིག་པའི་ལྷན་ཚོགས་དེ་དང་འབྲེལ་བྱའི་འབྲེལ་བ་ཡོད་པ་ཞིག་
མཚོང་གི་འདུག གང་ཡིན་ཟེར་ན་སྤྱི་ལོ་༢༠༠༣ ལོར་གསོ་བ་རིག་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་སྤྱི་གཞི་ཐོག་མར་ཐོན་གྱིས་
སྐབས་མཁན་དེ་དང་པོ་དེ། ད་ལྟའི་སྟོན་ཅེས་ཁང་གི་འགན་འཛིན་དེ་དེ་དུས་གཞུང་ཞབས་བྱེད་ནས་སྟོན་ཅེས་ཁང་འགན་
འཛིན་པེད། དེ་དུས་ཨ་ལྷོས་མ་ཆེན་རིག་གཞུང་གཅེས་སྤྱོད་ཁང་གི་འགན་འཛིན་བཀྲིས་ཆེ་རིང་ལགས་ལ་དེ་འདྲ་ཞིག་
འཇུགས་རྒྱུའི་འཆར་གཞི་ཡོད། སྤྱི་གཞི་ཐོན་གྱིས་ཞིག་བཟོ་རོགས་བྱེད་གསུངས་འདུག བཀྲིས་ཆེ་རིང་ལགས་
ཀྱིས་དེ་དང་ལ་བཟོ་རོགས་བྱེད་གསུངས་བྱུང། དེའི་སྐབས་ངས་ཐོན་གྱིས་ཞིག་བཏབ་པེད་དེ་དུས་རྒྱ་བ་ལྟོངས་ཀྱི་གནས་
ཚུལ་དེ་ཚུར་གསུངས་པ་པེད། དེ་གསུངས་པ་ནང་བཞིན་ཁྱིམས་དང་སྤྱི་གཞི་ཐོན་སྤྱོད་ཀྱི་ཐོག་ནས་ངས་གཅིག་
བཟོས་པ་པེད། དེ་བཟོས་ནས་ལུལ་ཚར་བའི་ཇེས་ལ་གྲོས་ཚོགས་ནང་ལ་སྐབས་པའི་སྐབས་ལ་ངས་ཐོན་གྱིས་བཏབ་
བཞག་པ་དེ་བྱེད་ཀ་ཡང་སྟོན་མིན་འདུག དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ཐོན་གྱིས་སྐབས་མཁན་དེ་དང་པོ་དེ་བཀག་མཁན་དེ་ཡང་ང་ཡིན།
ཏག་ཏག་བསྟན་ཀྱི་མིན་འདུག་དེ་འདྲ་ལྷོས་ནས་ད་འདྲི་བཟེ་རྒྱུའི་ཆེད་དུ་ཚོགས་ཚུང་འཇུགས་དགོས་ཀྱི་འདུག དེ་འདྲ་
བྲལ་ནས་ཚོགས་ཚུང་བཙུགས་པ་པེད། ཚོགས་ཚུང་ཐེངས་གཅིག་ཙམ་མ་པེད་ཐེངས་གཉིས་ཙམ་བཙུགས་པ་ཡོད།
དེ་ནས་པལ་ཆེར་དེའི་སྐབས་ལ་ཨེམ་ཇེ་རྟ་མ་ཆེན་ལྷན་ལྷ་རྒྱ་བ་མཁན་མང་པོ་བྱུང་པ་པེད། ཁ་ཤམ་འབྲིག་གི་འདུག་
གསུངས་མཁན་བྱུང་ཡོད་པ་པེད། ཡང་ཁ་ཤམ་ཀྱིས་འབྲིག་གི་མིན་འདུག་གསུངས་མཁན་བྱུང་ཡོད་པེད། ཐ་མ་དེ་

གཏན་འབེབས་གནང་ཡས་དེ་ད་སྐབས་ཉ་༣ པའི་བོད་མི་མང་སྤྱི་འཐུས་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ཚོགས་གཙོ་བླ་མ་པའི་སྐབས་
ལ་གཏན་འབེབས་གནང་ཐུབ་པ་རེད། སྤྱི་གཤིས་དེ་༢༠༠༣ ལ་གཏན་འབེབས་གནང་བ་རེད། དེའི་སྐབས་ལ་གསོ་བ་
རིག་པའི་ལྷན་ཚོགས་འདི་ལ་སྤྱན་པའི་ལྷན་ཚོགས་གསུངས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། དེ་བཅུགས་ཡས་དེ་ཡང་འཕྲོད་བསྟེན་
ལས་ཁུངས་ཀྱི་གཞིགས་སྤོང་འོག་ནས་༢༠༠༧ ལ་བཅུགས་གནང་བའི་གནས་སྟངས་དེ་འདྲ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་རེད།
ད་ལྟ་ཡག་ཐག་ཚོད་འགོ་ཡི་ཡོད་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ད་འདིའི་དམིགས་ཡུལ་དེ་གང་རེད་ལྟས་པ་ཡིན་ན་ང་ཚོའི་
བཅའ་ཁྲིམས་དོན་ཚན་ཉ་༩ པ་འཕྲོད་བསྟེན་གྱི་ནང་གསལ་དོན་ཚན་གསུམ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་ཐོད་མིའི་སྤྱན་སྤྱོད་ལག་
ལེན་བསྟར་ཕྱོགས་ཚད་ལྡན་ཡོང་ཐབས་སུ་ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་ལྟོགས་བཏང་འཛིན་བྱ་རྒྱུ། ཞེས་དེ་འདྲ་ཞིག་དགོས་
ཀྱི་ཡོད་རེད། ཁྲིམས་ལུགས་ལྟར་ཟེར་དུས་ཅམ་ལ་ཁྲིམས་ལུགས་ཞིག་བཟོ་དགོས་ཀྱི་ཡོད་རེད། དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་ནང་
བཞིན་བྱེད་ནས་གཏན་འབེབས་བསྐྱབས་པ་རེད། ད་འདུག་སེ་གནང་བསྟན་གྱི་ཡོད་རེད། གསོ་བ་རིག་པའི་དམིགས་
ཡུལ་དོན་ཚན་ལྗེའི་ནང་ནས་མང་ཆེ་བ་ཅིག་འགོ་བསྟན་གྱི་ཡོད་རེད། ད་དེའི་ནང་ནས་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་དག་ཁག་སྟང་
སི་པལ་ཆེར་དེ་བ་སྐྱེལ་བེན་ཡོད་ས་རེད། དེ་མ་ཡིན་པའི་ང་ཚོ་རྒྱལ་ཁབ་མང་པོ་ཅིག་ལ་དེ་བ་སྐྱེལ་བེན་ཐུབ་པ་དགོས་
ཡས་དེ་གཤམ་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག གང་བྱས་ཚང་མ་ལ་ངོས་འཛིན་ཡོད་པ་ཅིག དེ་གཅིག་བསམ་གྱི་འདུག
དེ་ནས་མིའི་སྤྱད་བསྐྱེལ་དེ་སྐྱེ་གན་འཆི་རེད། དེ་ཡིན་ཅང་ང་རང་ཚོ་ན་བའི་སྤྱད་བསྐྱེལ་དེ་གསོ་ཐབས་ལ་གསོ་བ་
རིག་པ་དེ་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་ང་རང་ཚོ་གསོ་བ་རིག་པ་འདི་ང་རང་གི་འཚོར་སྣང་བྱེད་པ་
ཡིན་ན་ད་ལྟའི་འཆར་ཉེ་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ནས་ཆེད་དུ་གཉེར་ནས་སྤྱད་ག་འགོ་མི་དགོས་པ་བྱེད་ནས་ང་རང་ཚོ་བོད་
པ་རང་གསོ་བ་རིག་པའི་ཐོག་ལ་སློབ་སྦྱོང་སྤྱད་ཡག་ལ་ཚང་ཁ་ཤིག་ཤིག་ཡོང་བསྟན་ཡག་དེ་གསོ་བ་རིག་པའི་མཛད་
འཕྲིན་རྒྱས་པའི་དུས་ཚོད་ཞིག་རེད་བསམ་གྱི་འདུག དེ་འདྲ་ཞིག་མེད་པ་ཡིན་ན་དེ་ཅམ་གྱི་ཚང་ག་ཡོང་བསྟན་ཡས་
དེ་ཆག་གི་མ་རེད། དེ་ཡིན་ཅང་གང་བྱེད་མིག་སྤྱན་མིག་ཐོག་ལ་ཐན་ཐོག་ཡག་ཟེར་ན་རེད་དོན་དག་གི་ཐོག་ལ་ཐན་
ཐོགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ཅིག་མཐོང་ནས་གང་བྱེད་མི་སྐྱེར་ལ་ཡིན་ནའང་རེད་སྤྱི་བ་ལ་ཡིན་ནའང་རེད་ཚང་མ་ལོ་ལ་ཐན་
ཐོགས་པོ་ཅིག་ཡོད་པ་ལ་ཉེན་ནས་འཇུག་ལ་ལྷགས་བྱེད་མཁན་དེ་མང་དུ་ཞིག་འགོ་ཡི་ཡོད་རེད་བསམ་གྱི་འདུག དེ་འདྲ་
ཡིན་ཅང་ད་རུང་ང་ཚོ་འདི་ལས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཡས་ག་རེ་འདུག འདི་ལས་ལྷག་པ་གང་ཡིན་ཟེར་ན་ད་ལྟའི་འཆར་ངས་མཐོང་
སྟང་ལ་སྤྱན་ཅིས་ཁང་ནང་ལ་སྤྱན་གྱི་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་དུ་ཡོང་མཁན་མི་བརྒྱ་ཅམ་ཡིག་ཚད་བཏང་བ་ཡིན་ན་མང་བ་དེ་
ཡིག་ཚད་འགྲོལ་བ་ཡིན་ནས་ས་དམིགས་མེད་པའི་ཐོག་ནས་ལྷག་གི་ཡོད་ས་རེད། དེ་འདྲ་ཡིན་ཅང་མང་འོངས་པ་ལ་

ཡིག་ཚད་འཁྲོལ་བ་ཚང་མ་ཚུད་ཐུབ་ཡས་སྤེང་ཆ་དེ་བསྐྱུན་ཐུབ་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག འདི་ལས་
གཞིགས་པའི་ང་ཚོ་སྤོང་བ་མང་པོ་ཡོང་གི་རེད། དེ་ལ་གཞིགས་པའི་རྒྱ་ཁྱབ་ཡོང་གི་རེད། འདི་ངས་དེ་རིང་བསམ་
འཚར་གྱི་ཚུལ་དུ་ཞུ་ཡས་ཡིན། དེ་ནས་ང་རང་ཚོ་བཅའ་ཁྲིམས་ནང་ལ་ཡང་གསལ་བསྐྱད་ཡོད་རེད་ཀྱང་པར་བོད་གྱི་
གནའ་བོའི་སྤོང་གྱི་ལག་ལེན་དང་སྤོང་སྦྱོར་བོད་གྱི་གསོ་རིག་དང་དེང་རབས་གྱི་གསོ་རིག་དབར་པན་ཚུན་གོ་བསྐྱར་
དང་ཉམས་ཞིབ་ཡར་རྒྱས་བཏོང་རྒྱ་ཟེར་ཡས་དེ་རེད། ཅུ་བའི་ཅིག་གནང་བསྐྱད་གྱི་ཡོད་རེད་དུང་ཡིན་ནས་གང་གྱེད་
ཕྱི་ལུགས་སྤོང་དང་ང་ཚོ་གསོ་བ་རིག་པའི་སྤོང་དབར་ལ་མཚུངས་བསྐྱར་གྱེད་ནས་དེང་དུས་གྱི་ཆོན་རིག་དང་མ་ཐུན་
པའི་ཐོག་ནས་ག་རེད་བཟོས་ཡས་འདུག ང་ཚོས་པར་ལ་ཞབས་འདེབས་ལུས་སྐབས་ཡག་ཡོད་རེད་ལ་ཚུར་ལ་ལེགས་
ཆ་ལེན་ཡས་ཡོང་གི་རེད་བསམ་གྱི་འདུག དེ་འདྲའི་ཐོག་ནས་ང་ཚོས་ཉམས་ཞིབ་གནང་ཡས་དང་དེ་ནང་བཞིན་གྱེད་
ནས་ང་རང་ཚོ་ད་ངས་གོ་བ་དང་མཐོང་བ་དེ་འདྲའི་ནང་ལ་ཅིག་ད་ང་ཚོའི་རྒྱད་བཞི་རེད་འབྲུམ་བཞི་རེད། ཁ་ཤས་གྱིས་
རྒྱད་བཞི་དེ་འབྲུམ་བཞི་ནས་རྒྱད་བ་རེད་ཟེར་མཁན་འདྲ་པོ་ཁ་ཤས་རྒྱད་བཞི་དེ་བཀའ་རེད། བསྐྱུན་བཅོས་མ་རེད་ཟེར་
མཁན་འདྲ་པོ། ཁ་ཤས་གྱིས་བསྐྱུན་བཅོས་རེད་བཀའ་མ་རེད་ཟེར་བ་ལ་སོགས་དེ་འདྲའི་ཅིག་ཡིན་མིན་རེད་མ་རེད་ཞེས་
དེ་འདྲའི་ཞིག་མཐོང་བསྐྱད་གྱི་འདུག་ལ་གོ་ཡང་བསྐྱད་གྱི་འདུག དེ་ཚོ་ང་ཚོས་ཉམས་ཞིབ་གནང་དགོས་ཡིག་གལ་ཆེན་
པོ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག དེས་ཡོད་གནས་ཚུལ་ག་རེ་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་རེད། དེ་ཚོའི་ཐོག་ཉམས་ཞིབ་གནང་དགོས་
ཡས་རིགས་ཅིག་རྐང་འཛིན་གནང་དགོས་ཡས་གནང་འགག་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག ཁ་ཤས་གྱིས་གསུངས་གྱི་
ཡོད་རེད་འབྲུམ་བཞི་དང་རྒྱད་བཞི་དེ་ཐ་སྐྱད་མ་གཏོགས་དོན་དག་ཅིག་པ་ཅིག་ཀྱང་ལེ་ལུ་དང་བཅས་པ་མཉམ་དུ་འགོ་
ཡི་འདུག་གསུངས་གྱི་འདུག་པ་དེ་རང་རེད་མ་རེད་དེ་ངས་གོ་བསྐྱད་བ་རེད་གང་ཡིན་ཟེར་ན་ངས་གསོ་བ་རིག་པའི་ཐོག་
ལ་སྤོང་འགོ་སྤོང་གྲ་ཡང་སྤོང་མེད་པས་གང་ཡང་བཤད་གྱི་ཡོད་མ་རེད། ཡིན་ནས་ཅིག་གོ་བསྐྱད་གྱི་ཡོད་རེད། སྤྱི་
ཚོགས་ནང་ལ་བསྐྱད་གྱི་ཡོད་པ་ཡིན་ཅང་དེ་འདྲའི་གནས་སྟངས་དོ་མ་གང་འདྲའི་ཞིག་ཆགས་བསྐྱད་ཡོད་རེད། གང་གྱེད་
མ་འོངས་པའི་མི་རབས་རྣམས་ལ་ང་ཚོ་ཁྱེད་ལུང་རྒྱ་མཚོན་བཟང་པའི་ཐོག་ནས་ཅིས་སྤྱད་དགོས་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་
འདྲ་སོང་ཅང་སྤོང་མ་ནས་དེ་འདྲའི་ཞིག་བཤད་གྱི་ཡོད་རེད་དུ་ལྟ་ཡང་དེ་འདྲའི་འགོ་ཡི་ཡོད་རེད་མ་འོངས་པ་ལ་ཡང་དེ་འདྲ་
འགོ་ཡི་རེད་གསུངས་ཡས་ཅིག་མ་ཡིན་པ་སྤོང་མ་དེ་འདྲའི་བཤད་གྱི་ཡོད་རེད་བར་ལས་ཞིག་ནས་ཉམས་ཞིབ་བྱས་ནས་
མཐའ་མ་དེ་བབ་ས་དེ་འདྲའི་ཅིག་ལ་བབས་རེད་བཅས་བཟོ་དགོས་ཡས་དེ་གནང་འགག་ཆེན་པོ་རེད་བསམ་གྱི་འདུག
དེ་རྗེས་ཚོགས་གཙོ་མཆིག་ནས་ཉིན་རྗེས་ཐོག་ནས་གསུང་བཤད་གནང་།